

Brezilya Ülke Raporu

(Otomotiv Sektörü Açısından)

Ar-Ge Şubesi

Mart, 2021

İÇİNDEKİLER

1. GENEL BİLGİLER	3
2.GENEL EKONOMİK DURUM	7
3. BREZİLYA'NIN DIŞ TİCARETİ	11
4. TÜRKİYE İLE TİCARET	16
5.BREZİLYA'NIN OTOMOTİV SEKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	26
6.İŞ ADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR	29
KAYNAKLAR	35

GSYİH: 1.363.767 (IMF, 2020 tahmini) (Milyon USD) **Büyüme Oranı:** -5,8 % (IMF, 2020 tahmini)
Nüfus: 211.422.000 (IMF, 2020 tahmini) **Başkent:** Brasilia

Genel Bilgiler

Coğrafi Konum

Kapladığı alan açısından dünyanın beşinci büyük ülkesi olan Brezilya, kuzeyden güneye 4.320 km, doğudan batıya 4.326 km'dir. Ülkenin, yaklaşık yüzde doksan gibi büyük bir kısmı, Ekvator ile tropikal Oğlak dönencesinde yer almaktadır. Atlantik Okyanusu ile çevrili Brezilya'nın İspanyolca konuşan Güney Amerika ülkeleri ile 12.000 km'lik sınırı vardır. Şili ve Ekvator haricinde Güney Amerika ülkelerinin hepsi ile sınır komşusudur.

Brezilya'nın başkenti Brasilia, politik ve idari merkez olmakla birlikte ekonomi, ticaret ve sanayi merkezleri başkentten uzakta Atlas okyanusu kıyısında yoğunlaşmıştır. Sao Paulo, güneydoğuda başkentten 1.015 km. uzaktadır. Diğer büyük şehirler Rio de Janeiro, Belo Horizonte güneydoğuda, Porto Alegre güneyde, Salvador ve Recife ise kuzeydoğuda yer almaktadır. Brezilya'nın GSYİH'sının %50'si güneydoğu bölgesinde, Sao Paulo, Rio de Janeiro, Minas Gerais ve Espirito Santo eyaletlerinde üretilmektedir. Üretim altyapısı yüksek oranda çeşitliliğe sahiptir. Ülke genelinde km²'ye ortalama 22 kişi düşerken bu bölgede km²'ye 85 kişi düşmektedir.

Brezilya'da ekvatorial, tropikal, yarı kurak, dağlık tropikal ve astropikal olmak üzere beş iklim bölgesi vardır. Amazon Bölgesi'nde yıllık ortalama sıcaklık 22-26 °C dolayındadır. En sıcak-en soğuk mevsimler arasındaki sıcaklık farkı ihmal edilebilir boyuttadır. Amazon bölgesinden tropikal bölgelere yaklaşıldıkça yaz ile kış arasındaki sıcaklık farkı artmaktadır. Ülkenin en sıcak bölgeleri kuzeydoğuda yer almaktadır. Mayıs-Kasım arasındaki kurak dönemlerde sıcaklık 38°C'yi aşmaktadır. Atlantik Okyanusu kıyıları boyunca sıcaklık 23-27 °C dolayındadır. Kışlar, genellikle kurak geçmektedir. Amazon Havzası ve Atlantik kıyıları boyunca yağış oranı yüksektir.

Siyasi ve İdari Yapı

Brezilya, "Başkanlık" sistemiyle yönetilen "Federal Cumhuriyet"tir. 26 eyalet ve bir federal başkentten oluşan idari yapıda, her eyaletin federal meclisi ve iç yönetimi bulunmaktadır. Toplam 5.560 belediye vardır. Eyalet valilerinin federal meclis ve senatörler üzerinde güçlü etkisi bulunmaktadır.

Başkan, federal hükümetin yürütme kurulunun başıdır. 4 yılda bir ve en fazla iki dönem üst üste seçilebilir. Oldukça geniş yetkilere sahip olan Başkan'ın kanun yapma yetkisi olmamakla birlikte kongrenin uygun bulması halinde geçici kararname çıkarma yetkisi vardır. 513 üyeli temsilciler

meclisi ve 81 üyeli senato olmak üzere iki meclisli olan kongrede; meclis üyeleri 4 yılda bir başkanla eş-zamanlı olarak, senato üyeleri ise 8 yıl için seçilmektedir. 4 yılda bir sırasıyla senatonun üçte ikisi veya üçte biri yenilenmektedir.

11 yüksek mahkeme yargıcı senato tarafından uygun bulunarak başkan tarafından atanmaktadır. 1988 anayasası ile sosyal adalet ruhu ön plana çıkarılmıştır. Yapısal reformlarla birlikte mülkiyet ve rekabet kavramları güç kaybederken devlet güç ve ağırlık kazanmıştır. Sendikalar, "Topraksız İşçiler Hareketi"- "Movimento dos Trabalhadores Rurais Sem Terra, Roma Katolik Kilisesi ve Protestan Kilisesi ulusal hareketlerde söz sahibidir. İş çevreleri, özellikle CNI-Ulusal Sanayiciler Konfederasyonu ve FIESP- Sao Paulo Eyaleti Sanayicileri Konfederasyonu ulusal politikalarda söz hakkına sahiptir.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Dünyanın en kalabalık beşinci ülkesi olan Brezilya'nın 2015 yılı itibarıyla nüfusu yaklaşık 204,5 milyon kişiden oluşmaktadır. Demografik yoğunluk sahil boyunca uzanan dar bir kıyı şeridinde yoğunlaşmıştır. Kıyı kesimlerindeki nüfus yoğunluğunu iç kesimlere kaydırmak için Başkent Rio de Janeiro'dan Brasilia'ya taşınması, karayolları ağının genişletilmesi, ülkenin iç taraflarında yeni kalkınma merkezlerinin oluşturulması, Itaipu ve Tucuru gibi büyük ölçekte hidroelektrik projeleri gibi teşvik önlemleri alınmıştır.

Brezilya'da üç farklı ırk ve bunların karışımından söz edilebilir. Yerli halk yani Güney Amerika yerlileri, Avrupa'dan gelmiş beyazlar ve Afrika'dan gelmiş siyahlar Brezilya halkının günümüzdeki yapısını oluşturmaktadır. Brezilya'nın asıl nüfusu, göreceli olarak küçük kabilelere bölünmüş ve yarı sabit köylerde yaşayan avcılık ve balıkçılıkla geçinen yerlilerden oluşmuştur. Yoksulların, kolonilere ait madenlerde ve ekim alanlarında çalıştırılmasını sağlamanın uygun olmadığı görülünce, Portekizli göçmenler, Afrika'dan siyah köleler ithal etmeye başlamışlardır. 1850'lerde köle ticaretinin sona ermesi ile iş arayan Avrupalı ve Ortadoğulu göçmen akını artmıştır. Öte yandan 1910'da -bir milyonun üzerinde- kitle halinde Japonya'dan göç almıştır. Zaman geçtikçe, bu göçmen dalgaları çoğunlukla Sao Paulo, Parana, Santa Catarina ve Rio Grande do Sul gibi eyaletlere yerleşmiş ve bu bölgeler çok farklı yapıya bürünmüştür.

Dünyanın neresinden gelmiş olursa olsun ziyaretçilerin kendilerini yabancı hissetmemelerini sağlayan bu etnik farklılık; ulusal yapıda, iş ve politika hayatında ayrımcılık yapılmadan birlikte yaşama kültürü oluşmasını sağlamış olup, Brezilya'nın küresel rekabet alanında başarısının en önemli anahtar unsurudur.

Nüfus Dağılımı

Nüfus	2014	2019	2024
Toplam (milyon kişi)	201,7	210,1	217,7
Erkek nüfus	99,2	103,2	106,8
Kadın nüfus	100,5	106,9	110,9
Yaşa göre dağılım %			
0-14 yaş	23,0	21,0	19,6
15-64 yaş	68,7	69,6	69,5
65+ yaş	7,7	9,2	11,0
Şehirleşme %	85,5	86,9	88,3
Çalışan nüfus (milyon kişi)	108,1	113,0	115,9

2019 yılı itibarıyla, toplam nüfusun %86,9'unu şehirli kesim oluşturmaktadır. 2024'de %88,3 şehirleşme tahmin edilmektedir. Şehir ve kasabalardaki hızlı nüfus artışı ve kırsal kesimden, şehirlere doğru yönelen göç; "favela"adı verilen gecekonduvardaki artış ve altyapı eksikliği ile birlikte çeşitli sorunlara yol açmıştır.

Gelir dağılımının oldukça bozuk olduğu Brezilya'nın güney doğusu nüfus yoğunluğunun en yüksek olduğu bölgedir. Toplam 20 milyon kişinin yaşadığı Sao Paulo şehrinde varoşlar hariç 11,4 milyon kişi yaşamaktadır. Hali hazırda nüfusu 1 milyonun üzerinde olan 14 şehir bulunmaktadır. Kuzey, kuzey- doğu nüfus yoğunluğu az yerleşim bölgelerine sahiptir.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Brezilya, Amazon ormanları ile dünyadaki en geniş tropikal orman ve oksijen rezervlerine sahiptir. Ormanlar ülkede çok büyük bir alanı kaplamaktadır. Yapraklarını dökmeyen ağaçlardan oluşan mapa ormanları bütün Amazon bölgesini, Sao Paulo'nun batı yaylalarını ve güney kısımlardaki yaylaların geniş bir kısmını kaplamaktadır. Kuzeydoğu Brezilya'nın en yüksek ve en sulak yerlerinde de bu ormanlara rastlanmaktadır.

Savanlar, ülkenin ikinci önemli bitki örtüsünü oluşturmaktadır. Orta Brezilya'nın az verimli topraklarında savan, yerini dikenli, cılız çalılara bırakmaktadır. Amazon Bölgesi, dünya kauçuk üretiminde birinciliğe sahiptir. Yağış ve nem oranının yüksek olduğu ülkenin, en sıcak bölgesi olan kuzeydoğu kısımlarında kurak alanlar bulunmaktadır.

Brezilya, çevreyle dost bir enerji kaynağı olduğu gerekçesiyle etanol üretimi ve kullanımını desteklemiştir. Ancak toprağa ihtiyaç duyan çiftçilerin ekim alanı açmak için Amazon'daki ormanları yakmaları sonucu ormanlık alanların azalması hava kirliliğine yol açmıştır. Bütün

bunlar, etanol üretimi için yeni şeker kamışı ekimi yapılmaması ve etanol üretim tesisi kurulmaması yönünde çevre korumacı kararlar uygulanmasına yol açmıştır.

Uluslararası Kuruluşlarla Bağlantılar ve Diğer Ülkelerle İlişkiler

Brezilya, BM, DTÖ-Dünya Ticaret Örgütü, IMF ve Dünya Bankası gibi pek çok uluslararası kuruluşun üyesidir. Ülkemizin de üyesi olduğu küresel sistem için önemli ülkelerden oluşan G-20 grubunun da üyesidir. Latin Amerika ve Karayip ülkelerinin oluşturduğu danışma, koordinasyon ve işbirliğinin yanısıra iktisadi ve sosyal gelişimi de hedefleyen hükümetler arası bir kuruluş olan SELA'nın üyesi olan Brezilya, 19 Latin Amerika ülkesinden oluşan ve bölgesel entegrasyon ile işbirliğini artırmayı hedefleyen Rio Grubu'na bağlıdır. Brezilya'nın çeşitli ülkelerle imzalanmış ekonomik ve teknolojik işbirliği anlaşmaları da mevcuttur.

Özellikle Latin Amerika ülkeleri ile yakın ticari ve siyasi bağları olan Brezilya, ALADI- Latin Amerika Entegrasyonu Birliği (LAIA)'ya üyeliğinin yanı sıra Arjantin, Paraguay ve Uruguay ile birlikte 1991 yılında MERCOSUR (Portekizcesi Mercosul) Ortak Pazarı'nı kurmuştur. Bu Ticaret Anlaşması ile 1995 yılında söz konusu ülkeler arasında Gümrük Birliği oluşturulmuştur.

Genel Ekonomik Durum

Brezilya'nın, Rusya, Hindistan ve Çin (BRICS Ülkeleri) ile beraber 2050'li yıllarda dünyanın ekonomik kaderini belirleyecek ülkelerden biri olacağı tahmin edilmektedir. Yeni petrol rezervleri bulunan ve gelecekte petrol devi olması beklenen Brezilya'nın krize rağmen BRICS ülkeleri arasında varlığını sürdürmesinde, tedarikçi ülke olması ve zengin doğal kaynaklarının rolü unutulmamalıdır.

	2018	2019	2020*	2021*	2022*	2023*	2024*	2025*
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	1885	1839	1363	1431	1562	1665	1786	1891
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar-%)	1,3	1,1	-5,8	2,8	2,3	2,2	2,2	2,2
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	9,043	8,751	6,450	6,728	7,299	7,737	8,253	8,690
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort,%)	3,7	3,7	2,7	2,9	3,1	3,3	3,3	3,3
Cari Ödemeler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-2,2	-2,8	0,3			-0,2	-0,5	-0,7
Devletin Genel Net Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	53,6	55,7	68,5	74	76,9	79,1	81,2	82,8
Toplam Yatırımların GSYİH'ya Oranı (%)	14,8	15,1	14,7	15	15,2	15,6	16	16,5
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	12,3	11,9	13,4	14,1	13,3	12,5	11,6	10,8
Nüfus (milyon)	208	210	211	212	214	215	216	217

*Tahmin Kaynak: IMF

GSYİH'nın cari fiyatlara göre 2021 yılında 1,4 trilyon dolar olması beklenmektedir. Brezilya, cari fiyatlara göre, 2020 yılı itibariyle 195 ülke arasında dünyanın 12. büyük ekonomisidir.

Sabit fiyatlara göre ise GSYİH'nin, 2021 yılında %2,8 oranında artacağı tahmin edilmektedir. Dünya Bankası'nın 2018 yılı verilerine göre GSYİH içinde tarım sektörünün payı % 4, sanayinin % 18 ve hizmetler sektörünün % 63'dür.

2020 yılında %2,7 olan tüketici fiyatlarına göre yıllık ortalama enflasyon oranının 2021 yılında %2,9 olacağı tahmin edilmektedir. Ülkedeki işsiz sayısının toplam işgücüne oranının 2020 yılında %13 olacağı ve işsizliğin yüksek olduğu ülkeler arasında 19. sırayı alacağı tahmin edilmektedir. (IMF-2020)

Brezilya'da hizmetler sektörü ağırlık taşımakta olup, öne çıkan sektörler: telekomünikasyon, bankacılık, enerji, ticaret ve bilgi işlemidir.

Tarım sektörü açısından öne çıkan ürünler: kahve, soya, şeker kamışı, kakao, pirinç, et, tavuk, mısır, portakal, pamuk, buğday, tütündür.

Sanayide öne çıkan sektörler: çelik, sivil havacılık, kimyasallar, petrokimyasallar, ayakkabı, makine, motorlar, taşıt araçları, oto yedek parçaları, dayanıklı tüketim malları, çimento ve

kerestedir.

Brezilya, Latin Amerika ve Karayipler bölgesindeki en büyük ve ürün çeşitliliği en fazla olan sanayi merkezidir. Brezilya, tarım ürünleri (kahve, soya, şeker kamışı, kakao, pirinç, mısır, portakal, pamuk, buğday, tütün), canlı hayvan ürünleri (et, tavuk eti), ağaç ürünleri (kağıt, kağıt hamuru), deri ve ayakkabı ile mineral ve metal ürünlerinde (demir-çelik ve alüminyum) dünya çapında karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir.

Brezilya'nın temel sanayi sektörleri/ürünleri; lüks turistik gemilerden yarış botlarına ve 300.000 tonluk tankerlere kadar gemi inşası, motorlu araçlar, araba, araç ve kamyon, her tip otobüs, ağır nakliye araçları, arazi araçları, metaller (çelik, alaşımlar ve alüminyum dahil), gıda, havacılık ve uzay (tarımsal ilaçlama uçaklarından, 90 kişilik jet uçaklarına, askeri eğitim ve kargo uçakları Tucano ve uyduları araştıran sesten hızlı AMX'e kadar), bilişim sistemleri (donanım ve yazılım, özellikle bankacılık sistemleri ve bilgisayarlar), oyuncaklar, ofis ve ev eşyaları, ahşap ve ahşap ürünler, mobilya, radar ve uzaktan kumandalı alıcı sistemleri, ilaçlar, eczacılık ürünleri ve her tür tıbbi donanım, inşaat sanayi için gerekli her türlü ürün, tarım araçları ve teknolojisi, iletişim (ses ve veri), kağıt, matbaa malzemeleri, makineler, demiryolu lokomotif ve vagonları ve her türlü önemli sanayi ihtiyaçları için sermaye malları, ağır iş makineleri, donanımı ve teknolojisidir.

Eyaletler İtibarıyla Ekonomik Durum

Sao Paulo, Rio de Janeiro, Minas Gerais ve Espirito Santo eyaletlerinden oluşan ülkenin % 11'ini kaplayan güneydoğu bölgesi, gayrisafi yurtiçi hasılanın yarısından fazlasını üretmektedir. Orta-batı bölgesi ise ülkenin en hızlı büyüyen bölgesidir. Kuzey ve kuzeydoğu bölgeleri en geri kalmış bölgelerdir. Federatif bir yapıya sahip olan ülkede eyaletler, dış ve iç yatırımcıyı kendi bölgelerine çekebilmek için çeşitli teşvikler sunmaktadır.

Brezilya'nın %6,8'ini kaplayan güney bölgesi; Parana, Santa Catarina, Rio Grande do Sul eyaletlerinden oluşmakta olup, büyük bir ekonomik canlılığa sahiptir. Özellikle soya fasulyesi, mısır ve buğday başta olmak üzere tüm tahıllarda, tekstil, ayakkabı ve otomotiv sanayinde gelişmiştir.

Kuzeydoğu bölgesi ülkenin %18'lik alanını kapsamakta olup; Maranhao, Piaui, Ceara, Rio Grande do Norte, Paraiba, Pernambuco, Alagoas, Sergipe ve Bahia eyaletlerinden oluşmaktadır. Ekonomik gelişme ve yaşam standartları açısından bölge ikiye bölünmüştür. Okyanusa kıyısı olan eyaletler, şeker kamışı, tarımsal sanayi, tekstil, kimyasallar, otomotiv ve gıda sanayinde gelişmiştir. Sertao, Brezilya'nın en yoksul bölgesidir. Uzun süreli kuraklığa rağmen sulamanın yapılabildiği alanlar tropikal meyveler açısından (muz, mango, kavun, guava, acerola) bereketlidir. Turistik açıdan meşhur olan Olinda, Salvador ve Recife bu bölgede yer almaktadır.

Kuzey bölgesi ülkenin %45'ini oluşturmaktadır. Acre, Amapa, Amazonas, Para, Rondonia, Roraima ve Tocantins eyaletlerinin bulunduğu bölgenin büyük bölümünü Amazon ormanları işgal etmektedir. Başlıca ürünler; latex, açai meyvesi, kauçuk ve kuruyemişlerdir. Geniş maden yataklarına sahip olan bölgede Carajas maden sahası bulunmaktadır. Manaus Serbest Bölgesinde ithal parçalardan elektrikli cihazlar üretilmektedir.

Orta-batı bölgesi ülkenin %19'unu kapsamakta olup; Goias, Mato Grosso eyaletleri ile Başkent Brasilia'nın bulunduğu Mato Grosso do Sul Federal Bölgesinden oluşmaktadır. Soya fasulyesi, pamuk ve ayçiçeği yağı üretilmektedir.

İmalat sanayi, büyük ölçüde Sao Paulo eyaletinde yoğunlaşmaktadır. Fakat, Sao Paulo'nun toplam gayrisafi yurtiçi hasıla içindeki payında azalış gözlenmektedir. Bahia eyaleti, petrokimya, kağıt hamuru ve kağıt, ayakkabı Minas Gerais eyaleti, otomobil ve çelik, Parana eyaleti, otomotiv, Para eyaleti, madencilik ve alüminyum, Rio Grande do Sul eyaleti, petrokimya ve Espirito Santo eyaleti, çelik, kağıt hamuru endüstrilerinde uzmanlaşmıştır. Rio de Janeiro eyaleti, son yıllarda petrol sanayinin gelişimiyle dikkatleri toplamaktadır.

Dış Ticaret

Brezilya'nın Dış Ticareti (1.000 Dolar)

YILLAR	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2016	185.235.399	137.552.002	322.787.401	47.683.397
2017	217.739.177	150.749.452	368.488.629	66.989.725
2018	239.889.210	181.230.569	421.119.779	58.658.641
2019	223.998.669	177.341.225	401.339.894	46.657.444
2020	209.817.415	158.930.499	368.747.914	50.886.916

Kaynak: TradeMap

Brezilya'nın İhracatında Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

GTİP	Ürün Adı	2018	2019	2020	Pay 2020	Değişim 2019-20
'1201	Soya fasulyesi	33.190.826	26.117.540	28.566.225	14%	9%
'2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	20.215.662	22.181.780	25.746.213	12%	16%
'2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	25.130.987	24.002.334	19.471.123	9%	-19%
'1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	6.525.778	5.245.545	8.771.718	4%	67%
'0202	Büyükbaş hayvanların eti (dondurulmuş)	4.558.889	5.610.764	6.679.136	3%	19%
'1005	Mısır	4.109.859	7.421.383	5.916.955	3%	-20%
'2304	Soya fasulyesi yağı ekstraksiyonundan (özütleme) arta kalan küspe , ve diğer katı artıklar (öğütülmüş veya pellet halinde olsun olmasın)	6.697.347	5.825.935	5.915.704	3%	2%
'4703	Sodali veya sülfatlı kimyasal odun hamuru (çözünür kimyasal odun hamuru hariç)	7.956.098	7.167.662	5.688.686	3%	-21%
'0207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	6.008.518	6.412.893	5.554.883	3%	-13%
'2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar (hamyağlar hariç) esas unsur olarak, ağırlık itibariyle % 70 veya daha fazla petrol yağları ...	4.183.549	5.788.401	5.055.398	2%	-13%
'0901	Kahve (kavrulmuş veya kafeini alınmış olsun olmasın); kahve	4.371.253	4.553.569	4.996.148	2%	10%

	kabuk ve kapçıkları ; içinde herhangi bir oranda ...					
'7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	2.814.071	3.594.654	4.903.470	2%	36%
'5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	1.587.344	2.638.323	3.226.752	2%	22%
'7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	3.866.896	3.160.808	2.736.590	1%	-13%
'8703	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (8702 pozisyonuna ...)	5.141.234	3.781.712	2.713.522	1%	-28%
	Toplam	239.889.210	223.998.669	209.817.415	100%	-6%

Kaynak:TradeMap

Brezilya'nın ihracatında başlıca ürünler; Soya fasulyesi, demir cevherleri, ham petrol, şeker, büyükbaş hayvanların eti, mısır, soya fasulyesi yağı, sodalı veya sülfatlı kimyasal odun hamuru, kümes hayvanları eti, petrol yağları, kahve, altın, pamuk, demir ve binek otomobilleridir.

Brezilya'nın İhracatında Başlıca Ülkeler (1.000 Dolar)

Sıra	İthalatçı Ülke	2018	2019	2020	Pay 2020	Değişim 2019-20
1	Çin Halk C.	64.205.647	62.871.652	67.686.224	32%	8%
2	Birleşik Devletler	29.132.910	29.701.879	21.607.246	10%	-27%
3	Arjantin	14.951.217	9.723.825	8.474.735	4%	-13%
4	Hollanda	13.068.031	10.086.120	7.397.546	4%	-27%
5	Kanada	3.354.766	3.310.855	4.235.606	2%	28%
6	Japonya	4.334.337	5.408.841	4.132.982	2%	-24%
7	Almanya	5.214.590	4.716.258	4.122.848	2%	-13%
8	İspanya	5.150.784	3.999.195	4.057.009	2%	1%
9	Şili	6.389.093	5.143.614	3.852.228	2%	-25%
10	Meksika	4.505.140	4.856.980	3.832.314	2%	-21%
11	Kore Cumhuriyeti	3.437.333	3.426.490	3.751.193	2%	9%
12	Singapur	3.573.267	2.849.908	3.649.406	2%	28%
13	Malezya	2.010.135	2.792.930	3.210.363	2%	15%
14	İtalya	3.560.409	3.128.829	3.054.954	1%	-2%
15	Hindistan	3.909.882	2.763.197	2.850.267	1%	3%
16	Türkiye	2.365.692	2.170.997	2.766.990	1%	27%
	Toplam	239.889.210	223.998.669	209.817.415	100%	-6%

Kaynak: TradeMap

2020 yılı Trademap verilerine göre Brezilya'nın ihracatında en önemli ticaret ortakları Çin, ABD, Arjantin, Hollanda ve Kanada'dır. İhracatındaki ilk 5 ülkenin toplam ihracatı içindeki payı %52'dir.

Türkiye ise Brezilya'nın ihracatında 16. sırada yer almakta olup, toplam içerisinde %1'lik bir paya sahiptir.

Brezilya'nın İthalatında Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

GTİP	Ürün Adı	2018	2019	2020	Pay '20	Değişim 2019-20
'8905	Fener, yangın söndürme, tarak gemileri, yüzer vinçler vb; yüzer havuzlar; yüzer-dalabilen sondaj ve üretim platformları	9.652.149	4.405.908	9.996.861	6%	127%
'2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	12.897.430	12.982.367	7.387.501	5%	-43%
'8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	4.251.860	4.431.862	4.441.768	3%	0%
'8542	Elektronik entegre devreler	4.611.101	4.158.747	3.979.796	3%	-4%
'8307	Adi metallere eğilip bükülebilen borular (boru bağlantı parçalarıyla birlikte olsun olmasın)	992.743	3.557.328	3.839.429	2%	8%
'3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici, sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	2.960.416	3.618.634	3.693.775	2%	2%
'3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	3.246.318	3.146.499	3.351.081	2%	7%
'3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	3.473.899	3.715.626	3.279.238	2%	-12%
'8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	5.873.254	4.607.463	2.970.897	2%	-36%
'8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valfler (vanalar) ve benzeri...	1.333.079	2.687.569	2.901.748	2%	8%
'3104	Potashlı mineral veya kimyasal gübreler	3.135.243	3.466.088	2.617.639	2%	-24%
'2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	5.042.501	4.651.642	2.613.734	2%	-44%
'3105	Bitki besin maddeleri olan azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler...	2.696.154	2.785.150	2.586.639	2%	-7%
'2933	Sadece azotlu heterosiklik bileşikler	2.363.797	2.728.800	2.569.421	2%	-6%
'3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	2.314.058	2.404.910	2.502.497	2%	4%
'8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	2.821.984	2.987.254	1.919.736	1%	-36%
'8703	Otomobiller	4.190.544	3.320.226	1.761.573	1%	-47%
	Toplam	181.230.569	177.341.225	158.930.499	100%	-10%

Kaynak: TradeMap

Brezilya'nın ithalatında ağırlığı olan ürünler; yüzer-dalabilen sondaj ve üretim platformları, petrol yağları, telefon cihazları, elektronik devreler, borular, haşarat öldürücü, dezenfekte ediciler, serum ve aşılar, ilaçlar, karayolu taşıtları için aksam ve parçalar, gübreler, ham petrol olarak sıralanmaktadır.

Brezilya'nın İthalatında Başlıca Ülkeler (1.000 Dolar)

Sıra	İhracatçı Ülke	2018	2019	2020	Pay '20	Değişim 2019-20
1	Çin Halk C.	34.730.027	35.270.401	34.041.635	21%	-3%
2	Birleşik Devletler	29.350.064	30.413.154	24.450.921	15%	-20%
3	Brezilya	7.384.405	7.018.823	12.620.790	8%	80%
4	Almanya	10.557.305	10.280.096	8.597.593	5%	-16%
5	Arjantin	11.051.063	10.552.254	7.787.832	5%	-26%
6	Kore Cumhuriyeti	5.380.880	4.705.563	4.087.739	3%	-13%
7	Hindistan	3.662.824	4.257.456	3.943.215	2%	-7%
8	Japonya	4.355.618	4.094.053	3.712.473	2%	-9%
9	İtalya	4.522.769	4.049.893	3.460.143	2%	-15%
10	Fransa	3.947.522	3.474.413	3.194.875	2%	-8%
11	Meksika	4.909.340	4.196.689	3.156.885	2%	-25%
12	Şili	3.381.789	3.175.635	2.893.171	2%	-9%
13	Rusya	3.373.742	3.680.500	2.715.898	2%	-26%
14	İspanya	2.941.628	2.829.617	2.532.463	2%	-11%
15	Vietnam	2.320.798	2.522.713	2.303.231	1%	-9%
45	Türkiye	532.587	584.550	556.067	0%	-5%
	Toplam	181.230.569	177.341.225	158.930.499	100%	-10%

Kaynak: TradeMap

Brezilya'nın ithalatında en önemli ticaret ortakları Çin, ABD, Almanya, Arjantin ve G. Kore'dir. İthalatındaki 5 ülkenin toplam ithalatı içindeki payı %54' tür. Ülkemiz ise Brezilya'nın ithalat yaptığı ülkeler arasında 45. sırada yer almaktadır.

Türkiye ile Ticaret

Brezilya ile ülkemiz arasında kurulacak yakın ekonomik işbirliği, Brezilya ile birlikte Arjantin, Paraguay, Uruguay ve Venezüella'nın üye oldukları MERCOSUR (Güney Ortak Pazarı) ile ortaya çıkacak geniş pazardan Türk firmalarının da yararlanmasına yol açacaktır. Diğer yandan Brezilyalı firmalar Türkiye üzerinden komşu ve yakın ülke pazarlarına girme şansına sahip olabileceklerdir. Türkiye-Brezilya ekonomik ilişkileri, özellikle aynı konularda iş yapan firmaların, işadamları derneklerinin ve kurumların işbirliğine giderek ortak üretim ve pazarlama yapmaları halinde büyük bir potansiyel taşımaktadır.

Brezilya'daki federatif yapı nedeni ile Brezilya'nın dış ticarete ilişkin hükümet düzeyindeki

politikasının yanı sıra her eyaletin sanayi ve tarım alt yapısına göre değişen farklı öncelikleri ve uygulamaları olabildiği gözlemlenmiştir. Özellikle sektörel birlik ve derneklerin, sanayi odalarının, dış ticaret odalarının lobi güçlerinin olduğu, bu nedenle iki ülke arasında gerçekleştirilecek ticarete ilişkin işbirliklerinde belirleyici rol oynayabilecekleri düşünülmektedir.

Türkiye-Brezilya Dış Ticaret Değerleri (Bin Dolar)

Yıl	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2016	333.741	1.788.012	2.121.754	-1.454.271
2017	384.904	2.544.928	2.929.832	-2.160.024
2018	489.885	3.257.706	3.747.591	-2.767.821
2019	478.496	2.595.005	3.073.501	-2.116.509
2020	566.653	3.128.925	3.695.578	-2.562.272

Kaynak: TÜİK

Coğrafi uzaklığın fazla olması ve ülkelerin birbirini iyi tanımaması nedeniyle bugüne kadar çok düşük seviyelerde seyreden Türkiye-Brezilya ekonomik ilişkileri, özellikle aynı konularda iş yapan firmaların ve kurumların işbirliğine giderek ortak üretim ve pazarlama yapmaları halinde büyük bir potansiyel taşımaktadır. Genel olarak Brezilya tarafı Türkiye ile işbirliği yapmak açısından konuya olumlu yaklaşmaktadır. Türk işadamlarının Brezilya'yı daha iyi tanıyıp, aktif bir şekilde konuya eğilmeleri, ülkeler arasındaki ticaret hacminin artmasında ve Türkiye açısından ekside olan dengenin düzeltilmesinde önemli rol oynayacaktır.

2020 yılında ticaret hacmimiz yaklaşık 3,7 milyar Dolar düzeyinde gerçekleşmiş olup, bir önceki yıla göre Brezilya ile ticaret hacmimizin % 20,2 arttığı görülmektedir. 2020 yılında ihracatımız 566 milyon Dolar, aynı dönemde ithalatımız ise 3,1 milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir.

Brezilya ile ülkemiz arasındaki ticaret dengesine bakıldığında ise, 2020 yılında ticaret açığımızın 2,6 milyar Dolar olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Dış ticaret açığının büyük oranda ülkemiz aleyhine oluşu nedeniyle; karşılıklı ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi önem kazanmaktadır.

Türkiye'nin Brezilya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (Bin ABD Dolar)

GTİP	Ürün Adı	2018	2019	2020	Pay 2020	Değişim 2019-20
'2836	Karbonat; peroksikarbonat; amonyum karbomat içeren ticari amonyum karbonat	45.577	60.093	68.700	12%	14%
'9019	Mekanoterapi cihazları; masaj cihazları; psikotekni cihazları; ozonoterapi, oksijenoterapi...	0	0	35.569	6%	
'0802	Diğer sert kabuklu meyvalar (taze veya kurutulmuş)(kabuğu çıkarılmış veya soyulmuş olsun olmasın)	33.642	30.532	23.646	4%	-23%
'8708	87.01 ila 87.05 Pozisyonlarında yer alan motorlu taşıtların aksam, parça ve aksesuar	40.683	30.321	21.249	4%	-30%
'2523	Çimento	12.324	15.233	17.109	3%	12%
'8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçalar	15.201	15.091	16.096	3%	7%
'0813	Meyveler (kurutulmuş) (08.01 ila 08.06 pozisyonlarındakiler hariç); bu fasıldaki sert kabuklu meyvaların...	13.927	12.745	14.327	3%	12%
'2833	Sülfatlar; şaplar; peroksisülfatlar (persülfatlar)	10.186	14.924	11.227	2%	-25%
'3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	0	0	10.800	2%	
'9306	Bombalar, el bombaları, torpidolar, mayınlar, güdümlü mermiler ve benzeri...	0	814	9.110	2%	1019%
	Toplam	532.587	584.550	556.067	100%	-5%

Kaynak:TradeMap

Türkiye'nin Brezilya'dan İthalatında Başlıca Ürünler (Bin ABD Dolar)

GTİP	Ürün Adı	2018	2019	2020	Pay 2020	Değişim 2019-20
'1201	Soya fasulyesi	521.303	443.781	721.516	26%	63%
'2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	212.789	353.292	421.517	15%	19%
'5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	115.640	236.601	359.932	13%	52%
'2304	Soya fasulyesi yağı ekstraksiyonundan (özütleme) arta kalan küspe , ve diğer katı artıklar	1.014	24.457	183.172	7%	649%

'0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	133.464	135.236	152.442	6%	13%
'7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	259.238	84.967	101.341	4%	19%
'4703	Sodali veya sülfatlı kimyasal odun hamuru (çözünür kimyasal odun hamuru hariç)	66.003	25.856	72.583	3%	181%
'0102	Canlı büyükbaş hayvanlar	380.263	118.559	63.060	2%	-47%
'7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	1.777	5.627	59.824	2%	963%
'1005	Mısır	1.549	28.826	58.566	2%	103%
'2401	Yaprak tütün ve tütün döküntüleri	51.128	60.002	52.215	2%	-13%
'0202	Büyükbaş hayvanların eti (dondurulmuş)	23.616	81.973	49.156	2%	-40%
'7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri	149.212	70.856	31.994	1%	-55%
'4802	Sıvanmamış kağıt ve karton (yazma, basma ve diğer grafik işlerinde kullanılan türden)...	13.969	42.343	30.898	1%	-27%
'2207	Alkol derecesi hacim itibariyle % 80 veya daha fazla olan tağyir...	0	136	30.648	1%	22435%
'TOTAL	Toplam	2.365.692	2.170.997	2.766.990	100%	27%

Kaynak:TradeMap

İki Ülke Arasında Ticaretin Altyapısını Düzenleyen Anlaşma ve Protokoller

Osmanlı döneminde Brezilya ile diplomatik ilişkilerimiz 5 Şubat 1858 tarihinde Londra'da imzalanan "Dostluk, İkamet, Ticaret ve Seyr-i Sefain Antlaşması" başlamıştır. Osmanlı İmparatorluğunun son döneminde büyük çoğunluğu Lübnan ve Suriye'den olmak üzere, 100 binden fazla Osmanlı vatandaşı Brezilya'ya göç etmiştir.

Brezilya'nın 19. yüzyılın son yarısında uyguladığı ülkeye işgücü çekme politikaları bu göçlerin temel nedenidir. 1850-1900 yılları arasında Brezilya'ya Avrupa ve Orta Doğu'dan 5 milyon kişinin göçmen olarak geldiği tahmin edilmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti ile Brezilya arasında 1927 yılında Roma'da bir Dostluk Anlaşması imzalanmıştır. Türkiye, 1929 yılında zamanın başkenti Rio de Janeiro'da bir temsilcilik açmıştır. Brezilya'nın Ankara Büyükelçiliği ise 1936 yılında açılmıştır.

Anlaşma Adı	İmza Tarihi
Dostluk Anlaşması	1927
Hava Ulaştırma Anlaşması	1950
Kültür ve Eğitim Alanında İşbirliği Anlaşması	1995
Turizm Alanında İşbirliği Anlaşması	1995
Siyasi İstişare Mekanizması Kurulmasına İlişkin Mutabakat Zaptı	1995
Ticaret, Ekonomik ve Sınai İşbirliği	10.04.1995
Savunma Konularında İşbirliği Anlaşması	2003
KEK I. Dönem Protokolü	07.10.2004
Teknoloji ve Sanayi İşbirliği Mutabakat Muhtırası	2005
Yüksek Düzeyli İşbirliği Komisyonu oluşturulması hakkında Mutabakat Muhtırası	2006
Diplomatik Akademiler Arası İşbirliği Anlayış Muhtırası	2006
KEK II. Dönem Protokolü	04.01.2010
Tarım Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Muhtırası	27.05.2010
Diplomat Değişimine İlişkin Anlaşma	27.05.2010
TPAO ve PETROBRAS arasında Mutabakat Muhtırası	27.05.2010
TSE ile Brezilya Standart Kurumu Arasında İşbirliği Anlaşması	27.05.2010
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	16.12.2010

16-17 Aralık 2010 tarihlerinde Brezilya'nın Foz do Iguacu şehrinde gerçekleştirilen MERCOSUR Zirve toplantısı çerçevesinde 16 Aralık 2010 günü Türkiye-Brezilya arasında Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması imzalanmıştır.

Brezilya'nın Otomotiv Sektörü Açısından Değerlendirilmesi

Dünyanın yükselen ekonomilerinden biri olan Brezilya, dünya çapında büyük otomobil pazarlarından birine ev sahipliği yapmaktadır. 210 milyonluk bir nüfusa hizmet veren Brezilya, yeni araba tescillerine göre dünyanın en büyük 6. otomobil pazarıdır.

Brezilya'nın 2020 yılı itibariyle toplam motorlu araç üretimi bir önceki yıla göre % 32 azalışla 2.014.055 adet olarak gerçekleşmiştir.

Brezilya'nın 2019 yılı itibariyle iç pazar büyüklüğü 2.787.850 adet iken 2020 de bu sayı 2.014.055 adete düşmüştür.

Brezilya Otomotiv Sektörü (Adet)

	2016	2017	2018	2019	2020
Pazar	2.050.321	2.172.738	2.468.434	2.787.850	2.058.437
Üretim	2.156.356	2.736.802	2.879.809	2.944.988	2.014.055

Kaynak: OICA

Brezilya- Yıllar İtibariyle 87 Faslı Ticareti

1000 USD	2016	2017	2018	2019	2020
İthalat	9.955.443	11.235.826	14.026.499	12.238.332	7.639.308
İhracat	10.971.033	14.723.998	12.652.789	9.178.720	6.787.212

Kaynak: Trademap

Brezilya'nın 87 faslından ithalatı 2019 yılında 12.238.332 (bin USD) iken, 2020 yılında bu fasıldaki toplam ithalatı 7.639.308 (bin USD) ye gerilemiştir.

Brezilya'nın 87 Faslında İthalat Yaptığı Başlıca Ülkeler

Sıra	İhracatçı Ülke	2017	2018	2019	2020
1	Arjantin	3.729.938	4.866.241	4.547.881	2.588.422
2	Çin Halk C.	874.361	1.044.807	1.110.724	949.870
3	Meksika	1.397.290	1.956.607	1.450.180	705.361
4	Japonya	786.970	988.757	828.443	599.030
5	Almanya	874.094	1.087.461	1.054.396	517.639
6	Birleşik Devletler	568.761	844.166	622.128	505.837
7	Kore Cumhuriyeti	774.197	723.824	529.051	261.790
8	Tayland	232.452	276.448	253.975	209.810
9	Hindistan	103.916	128.704	137.565	123.509
10	İtalya	234.989	230.652	180.433	115.582
	...	...	...	...	...
26	Türkiye	39.667	41.349	35.903	21.955
	Toplam	11.235.822	14.026.499	12.238.332	7.639.308

Kaynak: Trademap

Brezilya'nın 87 Faslında İthalat Yaptığı Başlıca Ürün Grupları

GTİP	Ürün Grubu	2016	2017	2018	2019	2020
'8708	Tedarik Sanayi	4.851.788	5.449.560	5.873.254	4.607.463	2.970.897
'8704	Eşya Taşımaya Mahsus Motorlu Araçlar	1.530.577	1.973.094	2.821.984	2.987.254	1.919.736
'8703	Binek Otomobiller	2.849.355	2.956.681	4.190.544	3.320.226	1.761.573
87 Fash Genel Toplam		9.955.443	11.235.826	14.026.499	12.238.332	7.639.308

Kaynak: Trademap

Brezilya'nın 87 Faslında İhracat Yaptığı Başlıca Ülkeler

Sıra	İthalatçı Ülke	2017	2018	2019	2020
1	Arjantin	8.717.753	6.682.538	3.414.132	2.849.449
2	Meksika	1.036.398	685.694	879.374	709.889
3	Şili	909.053	1.231.854	994.509	570.037
4	Kolombiya	356.098	463.891	886.529	558.318
5	Birleşik Devletler	551.214	434.774	447.512	334.273
6	Peru	523.205	531.540	570.595	288.630
7	Uruguay	375.071	342.104	303.488	270.818
8	Paraguay	258.662	326.639	260.485	177.656
9	Endonezya	14.586	46.657	216.129	146.964
10	Güney Afrika	233.540	243.974	188.454	114.847
	...	...	...	...	...
47	Türkiye	5.521	3.654	2.157	3.964
	Toplam	14.723.998	12.652.789	9.178.720	6.787.212

Brezilya'nın 87 faslında ihracat Yaptığı Başlıca Ürün Grupları

Fasıl	Ürün Grubu	2016	2017	2018	2019	2020
'8703	Binek Otomobiller	4.671.383	6.669.807	5.141.234	3.781.712	2.713.522
'8708	Tedarik Sanayi	1.861.428	2.153.369	2.214.057	1.817.741	1.290.238
'8704	Eşya Taşımaya Mahsus Motorlu Araçlar	2.073.541	2.825.640	2.272.712	1.490.312	1.123.654
87 Fash Genel Toplam (bin USD)		10.971.033	14.723.998	12.652.789	9.178.720	6.787.212

Kaynak: Trademap

Otomotiv Endüstrisinde 87 Faslında Türkiye'den Brezilya'ya İhracat

Ürün Grubu	2019	2020	Değişim FOBD%
Tedarik Sanayi	76.979.160	100.077.434	30%
Otobüs Minibüs Midibüs	16.680	0,00	-100%
Özel Amaçlı Motorlu Taşıtlar	168.814	0,00	-100%

Kaynak:TİM

İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Brezilyalı ithalatçılarla iş yapmanın başlıca koşulu, E-mail veya yüz-yüze yapılan ön görüşmelerde; satış ve ödeme koşulları konusunda istikrarlı olunmasıdır. Teslim tarihi, miktarı v.b. konularda değişiklik yapmanız karşı tarafın güvenini sarsacaktır. Brezilyalı alıcı genellikle detaylı araştırma yaptığı, dünya pazarındaki mevcut tedarikçileri ve onların satış koşullarını iyi bildiği için yapacağımız teklifin istikrarlı olması hangi koşullarda teklifinizin değişebileceğini iyi anlatmanız büyük önem arz etmektedir. İş adamları genellikle İngilizce bilmektedir ancak kritik konular müzakere edilirken tercüman kullanılması tercih edilmelidir.

İş Görüşmelerinde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

İş randevularının önceden netleştirilmesi gereklidir. Normalde iş görüşmeleri ofiste yapılmakla birlikte, süre kısıtının olduğu durumlarda otel veya evde hatta bir başka ülkede de görüşme yapılabilir.

Brezilya'ya geldikten sonra da randevunuzu tekrar konfirme etmeniz gerekmez. Normalde firmanın sekreteri olası bir değişikliği ilgili taraflara önceden bildirir. Dakiklik önemli olup trafik yoğunluğunu göz önünde bulundurmak gerekir. Randevunuz Başkent Brasilia'da ise özellikle Salı-Perşembe günleri arasında randevu alma olasılığınızın yüksek olduğunu göz önünde bulundurmalısınız.

Brezilyalı alıcı, ürüne ilişkin teknik detaylar, fiyat listesi, gümrük kodları, vergiler, depolama masrafları, liman ücretler v.b. nihai kararını etkileyecek bütün hususları açıklayan bilgiler vermenizden memnuniyet duyacaktır.

Alıcınızın nihai kararını gümrük prosedürleri de etkileyecektir. Toplantı sonrasında Pro-forma fatura göndermeniz gerekebilir. Pro-forma fatura siparişin kesinleştiği anlamına gelmemektedir. Yazışmalarda firma logosunun olduğu kağıtlar kullanılmalıdır.

Fiyatın, ödeme şeklinin sonradan değiştirilmesi hoş karşılanmaz. Nakliye süresi ve detayları, alıcının malları iç pazara satabilmesi açısından önemli bir husustur.

Brezilya'ya gönderilecek malların teslim zamanı ve miktarında beklenmeyen değişiklikler iş ilişkilerini zedeleyecek bir sorundur.

İş toplantısında teklifinize ilişkin detayları net ve istikrarlı biçimde sunmanız beklenilir. Nadiren çalan mobil telefonlar ve sekreterin bölmesi hariç toplantılar kesintisiz sürer.

Teknik detayların Portekizce'yi de içerecek şekilde birkaç yabancı dilde yazılı olması tercih edilir. Yanıtlayamadığınız sorular alıcınızın kararını belirleyici olabilir. Veri ya da bilgi eksikliği görüşmenin başarısını etkiler.

Garanti koşulları, satış sonrası hizmetler net bir şekilde açıklanmalıdır.

Küçük ve orta ölçekli işletmeler pro-forma faturayı yeterli görmektedirler. Brezilya'da iş yapmak isteyen ihracatçılarımızın sözleşme yapmaları tavsiye edilir. Sözleşme yapılması durumunda sözleşmenin iki dilde hazırlanması, anlaşmazlık durumunda hangi mahkemenin yetkili olacağına mutlaka belirtilmesi ve noter huzurunda kaydedilmesi gerekir.

Görüşmelerde müzakere edilen konuların en son hali ile faks veya e-posta yolu ile onaylanması ithalatçı tarafından istenebilir.

Brezilyalı iş adamları Latin orijinleri nedeniyle dakik olmadıkları sanılır. Bu çok yanlış bir kanı olup randevularınızda dakik olmanız önemlidir. Geç kalındığı durumlarda mutlaka haber verilmesi gerekir.

Giyim konusunda, resmi giyim tavsiye edilir. Erkeklerin takım elbise, bayanların ciddi ve sade giyinmeleri önerilir. Sıcak ve nemli havaya uygun hafif ve pamuklu kıyafetler önerilir. Özellikle kapkaçtan korunabilmek için değerli saat, mücevherat takılmaması, bilgisayar ve fotoğraf makinesi ve cep telefonunun dikkat çekecek şekilde taşınmaması tavsiye edilir.

Toplantıda konuya ısınma zamanı sağlanması, güncel konular, Brezilya'ya ilişkin izlenimleriniz v.b. kısa, samimi bir giriş yapabilirsiniz. Politika, ekonomik durum, uygun olmayan karşılaştırmalardan kaçınmalısınız.

Su ile birlikte küçük fincanlarda kahve ikramı şekerli veya şekersiz mi istediğiniz sorularak servis edilecektir. Kahve ritueli sırasında daha samimi bir ortam oluşacaktır. Kartvizitiniz ile birlikte minik bir eşantiyon hediye etmeniz için en uygun zamandır.

Karşı tarafın kartvizitini alarak, muhatabınızı tanıdıktan sonra iş görüşmesi resmen başlamış olacaktır. Konuşmanıza firmanızı ve ürününüzü tanıtarak başladıktan sonra, teknik detaya boğulmadan net ve anlaşılır biçimde sunuş yapmanız uygun olacaktır. Fiyata ilişkin bilgiler de dahil olmak üzere gerekli açıklamaları eksiksiz yapmanız önemlidir. Toplantı sırasında dışarı çıkanların olması olağandır, sunuşunuzu kesmeden devam etmeniz beklenir. Misafir olduğunuzu unutmadan, arada dikkati tekrar toplamak için kısa alıntılarla konuşmanız daha olumlu bir hava sağlayacaktır.

Kurulan iletişimin gücüne bağlı olarak öğle veya akşam yemeğine davet edilmeniz mümkündür. Sosyal aktiviteler işbirliğini daha da sağlamlaştıracaktır.

Bazı durumlarda, Brezilya'nın geleneksel içkisi "caipirinia" ikram edilmek istenebilir, bu daveti red etmeniz yanlış anlaşılır. Su veya alkolsüz içecek içebilirsiniz.

Görüşme esnasında bazen iş dışında "karnaval", "futbol", "Brezilya'nın doğal güzellikleri" gibi konularda konuşulsa da tekrar iş görüşmesine yoğunlaşılacaktır. Eğer konu sıkıntısı çekiliyorsa Brezilyalı alıcınız, aile ve kişisel konularda konuşabilecektir. Ancak bu konuda hassas davranılması önerilir.

Yemek davetinde hesabı ödemek için girişimde bulunmanız, kredi kartınızı hazırlamış olmanız, ithalatçınızın hesabı ödeyecek olsa bile hoş karşılanacak ve nezaket olarak değerlendirilecektir.

Görüşmenin sonunda, müşteriniz sizi otelinize bırakmayı teklif edecektir. Sizin güvenliğinizi düşünerek yapılan bu teklifi kibarca kabul etmeniz beklenir.

Vedalaşma sırasında ev sahibinin kapıyı açarak uğurlaması tekrar ziyaretinizden memnuniyet duyulacağı anlamına gelir. Misafirin kapıyı açması bir daha görüşmek istenmediği anlamında değerlendirilir.

Brezilyalı ithalatçıların çalışmayı tercih ettikleri ihracatçı profillerini ve çalışma şartlarını aşağıdaki şekilde ifade etmek mümkündür:

- Yerleşik bir şirket olması (En az 10-15 yıllık bir geçmişinin olması),

- Ürünlerde kalite ve standartların tutturulmuş olması,

- Kendilerinin Brezilya pazarında tek satıcı (ithalatçı) konumunda tutulması,

- İyi bir iletişim konusunda beklentilerine yanıt verilebilmesi (Karşılıklı ziyaretler, müşteri tatminine dönük çalışmalar).

Sağlıklı bir iş bağlantısının kurulabilmesi için aşağıdaki konularda dikkatli olmanız ve yapmamanız tavsiye edilir:

- Müşteriden gelecek e-postalara cevap vermemek
- Üretim kapasitesinin üstünde taahhütte bulunmak
- Pro-forma faturada yazan fiyatı değiştirmek
- Söz verilen numuneleri göndermemek
- Üzerinde mutabakata varılan ödeme şeklini değiştirmek
- Müşterinin istediği teslim şeklini kabul etmemek
- Söz verileden farklı miktarda mal göndermek
- Gerekli dokümanların gönderimini geciktirmek
- Belgelerdeki tutarsızlıklar
- Müşterinizi ülkenize davet etmemeniz
- Brezilya veya ülkenizi eleştirir tarzda konuşmanız
- Müşterinizin beklediği ürün özelliklerini karşılamamak
- Sigorta garantisi konusunda işbirliğinden kaçınmak
- Akreditif yapılamadığı durumlarda riskleri alıcınıza yüklemeniz
- Güvenmediğinizi belirtecek şekilde peşin ödeme talebinde ısrar etmeniz
- Brezilya'nın geleneklerini eleştirmek

- Brezilya'daki şehirlerin kaosundan bahsetmek
- Brezilya mutfağını eleştirmek
- Brezilya'nın büyük şehirlerindeki şiddet olaylarından korktuğunuzu vurgulamak
- Ülkenizi abartılı bir şekilde Brezilya ile karşılaştırmak

Para Kullanımı

Ülkenin para birimi "Real" (R\$)'dir. Pek çok otel ve mağazada döviz ve uluslararası kredi kartları kabul edilmektedir. Günlük döviz kuru gazetelerde, otellerde, bankalarda ve seyahat acentalarında mevcuttur. Nakit ve seyahat çekleri bu yerlerde kolayca bozdurulabilir. Birçok otel ve mağaza döviz ve uluslararası kredi kartlarını kabul eder.

Para transferi - Brezilya Merkez Bankası (BACEN)

Brezilya'ya giren ve Brezilya'dan çıkan her türlü paranın Merkez Bankası üzerinden yapılması gerekmektedir. Brezilya'ya yapılacak yatırımlar da Merkez Bankası tarafından kayıt altına alınmaktadır. 2004 yılından bu yana bu kayıt işlemi internet üzerinden yapılabilmektedir.

Ülkede yapılan faaliyetler sonucu elde edilen karların Brezilya dışına transfer edilmesi durumunda yine Merkez Bankası tarafından kayıt altına alınmaktadır. Firma

faaliyetlerine son verip Brezilya dışına çıkması halinde, getirmiş olduğu sermayenin üzerindeki miktar için %15 oranında stopaj ödemek durumundadır.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Ülkeye girişte MERCOSUR üyesi ülke vatandaşları ile Brezilya'nın karşılıklı anlaşma yaptığı ülke vatandaşları dışında kalan yabancılar için vize zorunludur. Pasaportların ülkeye giriş tarihinden itibaren altı ay süreyle geçerli olması gereklidir. Turist ve transit vizeler genelde iki gün içinde hazırlanır. Vize, turistler için 90 gün, transit yolcular için 10 gün süreyle verilir. Diplomatik, Hizmet, Hususi ve Umuma Mahsus Pasaport hamili Türk vatandaşları Brezilya'ya yapacakları üç aya kadar ikamet süreli seyahatlerinde vizeden muaftır.

Söz konusu muafiyet sadece turistik amaçlı tek giriş vizeleri için geçerlidir. Öğrenim, çalışma, çok girişli vize, uzun süreli ikamet vb. nedenlerle yapılacak seyahatlere ilişkin vize uygulamaları hakkında Ankara'daki Brezilya Büyükelçiliği'nden bilgi alınması, resmi göreve atananların ise T.C. Dışişleri Bakanlığı ile irtibata geçmeleri gerekmektedir.

Brezilya'ya giren şahıslar giyim ve kişisel eşyalardan ayrı olarak aşağıdaki kalemlerden birer tane getirebilir: toplam değeri 500 doları geçmeyen radyo, teyp, daktilo, video kamera. Ziyaretçilerin varışlarında, yerel Duty Free Shop'tan ayrıca 500 dolarlık mal almalarına izin verilir.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

- 1 Ocak : Yılbaşı
- 20 Ocak : Yalnızca Rio de Janeiro'da tatildir.
- Şubat-Mart : Karnaval (iki gün, resmi tatil değildir)
- Mart : Paskalya
- 21 Nisan : Tiradentes Günü (Milli Kahraman)
- 23 Nisan : Yalnızca Rio de Janeiro'da tatildir.
- 1 Mayıs : İşçi Bayramı
- 7 Haziran : Corpus Christi
- 7 Eylül : Bağımsızlık Günü

12 Ekim : Lady Aparecida (Dini tatil)
15 Kasım : Cumhuriyet Bayramı
20 Kasım : Yalnızca Rio de Janeiro'da tatildir.
25 Aralık : Noel Tatili

Brezilya kanunlarına göre işçiler için günlük maksimum çalışma süresi 8 saattir ve perakende sektörünün de dahil olduğu tüm işletmeler için haftalık 44 saattir. Perakende mağazalarının açılış saati ise yerel kanunlarca düzenlenmektedir ve işletme türüne göre değişmektedir. Büyük şehirlerde fırınlar, köşe başı dükkanları ve petrol istasyonlarındaki dükkanlar çoğunlukla 24 saat açıktır. Daha küçük şehirlerde ve kırsal alanlarda ise daha standart mesai saatleri (09.00-18.00 veya 19.00 arası) uygulanmaktadır. Süpermarketler ve hipermarketler çoğunlukla ise 21.00 veya 22.00'ye kadar açıktır. Alışveriş merkezleri Pazartesi-Cumartesi günleri 10.00-22.00 saatleri arası, Pazar günleri ise 12.00-20.00 saatleri arası açıktır. Anacade üzerindeki mağazalar ise 09.00-18.00 ya da 10.00-19.00 veya 20.00 saatleri arası açık kalmaktadır. Devlet daireleri ve özel şirketler normal olarak Pazartesi'den Cuma'ya 08.30-17.30 (veya daha geç) saatleri arasında çalışır. Bir saatlik yemek molası vardır. Kuzey ve kuzeydoğu bölgelerinde işe başlama saati 08.00'dir. Ülkenin çoğu bölümlerinde bölgesel değişikliklerle bankalar, haftaiçi 10.00'dan 16.00'ya kadar açıktır. Bazı bölgelerde mağazalar öğleyin de kapanabilir.

Kullanılan Lisan

Resmi dil Portekizce'dir. İş dünyasında İspanyolca ve İngilizce de kullanılmaktadır.

Ulaşım

Kiralık Araba-Ehliyet; Tüm büyük havaalanlarında ve büyük şehirlerin çoğunda şöforlü veya kendinizin kullanacağı kiralık arabalar mevcuttur.

Telefon Rehberinde Hertz, Avis, National, Localiza, Unidas, Nobre v.s. gibi şirketler için "autolocatoras" veya "locadoras de automóveis"e bakınız. Yabancılar için uluslararası ehliyet gerekir.

Taksiler

Brezilya'nın çoğu şehirlerinde bol miktarda taksi bulunur. Yollarda normal taksimetrelili taksiler bulunabilir.

Telsizli taksiler daha çoktur ve air-conditionları vardır ancak daha pahalıdır. Bunlar havaalanlarında ve büyük oteller aracılığıyla bulunabilir ve telefonla çağrılabilir. Bazı özel havaalanı taksi servisleri ön ödemelidir. Güvenlik açısından yoldan herhangi bir taksiye binmek tavsiye edilmez.

Haberleşme

Brezilya ile telefon ya da faks iletişimi kurmak için ülke kodu olarak +55 tuşlandıktan sonra, şehir kodu ve abone numarasına geçilecektir. Önemli şehirlerin kodları şöyledir: Sao Paulo (011), Rio de Janeiro (021), Brasilia (061), Belo Horizonte (031).

Dünyanın her yeriyle telefon, internet, faks ile haberleşme yapabilirsiniz. Modern iletişim sistemi Brezilya'daki tüm büyük şehirleri birbirine bağlar. Hemen hemen hepsi hem yerel ve hem de uluslararası çağrılar için direkt çevirme servisi ile donatılmıştır.

Yerel Saat

Brezilya, Greenwich zaman ayarına göre 3 saat geridedir. Türkiye'nin Brezilya ile arasındaki saat farkı 5 saattir (Türkiye 5 saat dilimi öndedir).

Ülkenin çoğunda saat Greenwich (Londra) saatinden üç saat ileridir. Bu değişiklikler gün ışığından yararlanmak için (saatler 1 saat ileri alınır) Ekim ayının 2'nci haftasından Şubat ayının sonuna kadar devam eder. Brezilya'daki çeşitli saat bölgeleri için haritaya bakınız.

Yerel Ölçü Birimleri

Ağırlık ve Ölçü Birimi

Metrik Sistem.

Telefon Kodları

Brezilya ile telefon ya da faks iletişimi kurmak için ülke kodu olarak +55 tuşlandıktan sonra, şehir kodu ve abone numarasına geçilecektir. Önemli şehirlerin kodları şöyledir: Sao Paulo (011), Rio de Janeiro (021), Brasilia (061), Belo Horizonte (031).

Dünyanın her yeriyle telefon, internet, faks ile haberleşme yapabilirsiniz. Modern iletişim sistemi Brezilya'daki tüm büyük şehirleri birbirine bağlar. Hemen hemen hepsi hem yerel ve hem de uluslararası çağrılar için direkt çevirme servisi ile donatılmıştır.

Sağlık

Sarı humma aşısı zorunlu olmamakla birlikte önerilir. Hava alanında Sağlık Denetleme Merkezinde uçuş tarihinden 10 gün önce aşı vurulabilirsiniz. Özellikle Amazon bölgesine gidecek olanların aşı vurulması gereklidir. (http://www.hssgm.gov.tr/?sf=sey_seyehat_asilari adresinde detaylı bilgiler mevcuttur)

İklim

Ülkenin büyük bölümünün güney yarımkürede bulunması dolayısıyla mevsimlerin ters olduğu unutulmamalıdır. Haziran-Ağustos ayları kış mevsiminin en sert dönemidir. Eylül-Aralık ayları arası ilkbahar, Aralık-Mart ayları arası yaz, Mart-Haziran ayları arası sonbahar, Haziran-Eylül ayları arası kış mevsimi yaşanır.

Güvenlik

Brezilya'da kaldığınız otellerde, hırsızlığa karşı güvenliğinizi ilgili uyarılar dikkatinizi çekecektir. Özellikle değerli mücevherat takmak, cep telefonu ve lap top bilgisayarları fark edilir şekilde taşımak riskli olacaktır. Brezilyalılar sizi korumaya yönelik uyarıları içtenlikle yapacaktır.

KAYNAKLAR

1. OICA www.oica.net
2. Ticaret Bakanlığı www.ticaret.gov.tr
3. Trademap www.trademap.org
4. TUIK www.tuik.gov.tr
5. Türkiye İhracatçılar Meclisi <http://www.tim.org.tr/tr/>
6. Uludađ İhracatçı Birlikleri <http://www.uib.org.tr/tr/>

YASAL UYARI; Bu rapor Birliğimiz uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Birliğimiz hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Birliğimizin yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.